

Täysistunto

Perjantai 1.2.2019 klo 13.04—13.33

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 217/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 26/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

13.19 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyseessä ulkomaalaislain muutos, joka valiokunnassa on käsitelty aivan yksimielisesti. Nämä muutokset ovat kannatettavia. Tässä on kaksi asiaa, toinen koskee oikaisuvaatimusmenettelyjä viisumiasioissa ja toinen sitten dna-tutkimusta lähinnä perheenyhdistämiseen liittyvissä tilanteissa.

Kiinnitän nyt huomiota siihen, että tässä ehdotetaan, että asianosainen voisi itse ottaa dna-tutkimusta varten suun limakalvolta näytteen virkamiehen valvonnassa. Eli enää jatkossa ei tarvittaisi terveydenhuollon ammattihenkilöä tämän näytteen ottamisessa. Vastava käytäntö on käytössä myös isyystutkimuksissa Suomessa, eli siinäkin ei enää terveydenhuollon ammattihenkilöä käytetä vaan henkilö itse lastenvalvojan valvonnassa voi tämän näytteen ottaa. Tämä on kaikin puolin kannatettavaa, koska tälläkin sekä tavoitellaan kustannussäästöjä että sujuvoitetaan Maahanmuuttoviraston ja edustustojen toimintaa.

Kiinnitän nyt huomiota siihen, että tässä myös tavoitellaan sitä, että perhesiteen perusteella haettavien oleskelulupien käsittelyaikoja voitaisiin lyhentää. Kävin itse tänään Maahanmuuttoviraston sivuilla tekemässä testin, jolla voi testata, mikä olisi tiettyjen ehtojen vallitessa se perheenyhdistämisen käsittelyaika, ja se on noin 10 kuukautta eli se on aivan liian pitkä ajatellen näiden perheiden tilannetta. Tuleepa sitten kielteinen tai myönteinen päätös, käsittelyaika on reilusti yli sen, mikä on tavoitteeksi asetettu.

13.21 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä ulkomaalaislain muuttamisessa kyse on oikaisunhakuinstanssin muuttamisesta Suomen edustustosta ulkoministeriöksi näissä viisumin epäamis- ja mitätöimispäätöksissä sekä sellaisessa viisumin kumoamis- päätöksessä, jota ei ole tehty viisuminhaltijan pyynnöstä. Laissa myös muutettaisiin dna-näytteen ottoa silleen, että perhesiteen selvittämisessä henkilö tekisi dna-näytteen ottamisen itse Migrin, Maahanmuuttoviraston, tai ulkoasiainhallinnon virkamiehen valvonnassa, eikä siinä tosiaan enää tarvittaisi tätä terveydenhuollon ammattihenkilöä, myöskään paikkaa ei säädeltäisi. Muutos sitten koskisi sekä täällä Suomessa että ulkomailla otettavia näytteitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2018 vp

Tämä ulkomaalaislain ehdotus on kannatettava ja hyvä, ja se mahdollisesti myös nopeuttaa näitä hakuprosesseja.

13.22 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislaki on tärkeä osa meidän maahanmuuttopolitiikkaa. Viime viikolla tarkastusvaliokunta sai valmiiksi ja toi myös eduskunnan käsittelyyn mietinnön meidän kotouttamispolitiikan muutostarpeista, ja voi sanoa, että tämä kysymys asioiden käsittelyn nopeuttamisesta ja byrokratian vähentämisestä on aivan olennainen. Se sama asia, joka on tässä, koskee laveammalti meidän kotouttamispolitiikkaa ja myös turvapaikanhakijoiden vastaanottamista. Nyt ihmisiä pidetään liian kauan epävarmuudessa, totutetaan elämään sosiaaliturvan varassa, ja sitä kautta, jos turvapaikka on saatu, vastaavasti tämä kotoutumisen alkaminen suomalaisen yhteiskuntaan myöhästyy pahasti. Tämä edellyttää asennemuutosta laveammalti yhteiskunnassa mutta edellyttää kyllä myös lainsäädännön muutoksia yhtä hyvin kotouttamislain kuin ulkomaalaislain puolella. Tuossa eduskunnan viime viikolla hyväksymässä kannanotossa keskeinen lähtökohta oli, että koko tämä ketju pitää saada toimimaan nopeammin sekä siellä vastaanottokeskuspuolella turvapaikkahakemusten käsittelyssä että kotouttamisen alkamisessa, kielitaidon oppimisessa, työelämään pääsyssä. Jokainen ylimääräinen kuukausi, joka täällä käytetään byrokratian rattaiden turhaan tai hitaaseen pyörittämiseen tulee maksettavaksi sekä suomalaiselle veronmaksajalle että sille henkilölle, joka on kysynyt, saako hän esimerkiksi perheensä tuoda tänne.

Tässä on inhimillistä kärsimystä mutta tässä on myös suuria taloudellisia menetyksiä. Sen takia olisi tärkeätä, että eduskunta jatkaisi sillä linjalla, jonka viime viikolla otimme, että yksituumaisesti viemme eteenpäin tätä isompaa remontin tarvetta, johon kuuluu käsittelyaikojen nopeuttaminen, siihen kuuluu myös työlupahakemusten, oleskelulupahakemusten käsittelyn nopeuttaminen, siihen kuuluu nopeampi pääsy työelämään, ja siihen kuuluu nopeampi suomen kielen oppiminen. Iso kokonaisuus, joka vaatii puolueilta laajaa tahtoa, jotta tämä saataisiin paremmalle uralle kuin mitä se on nyt viime vuosina ollut.

13.25 Markku Rossi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sipilän hallitus on toteuttanut hyvin paljon tällaista normien purkua: on kevennetty hallintoa, vähennetty erilaisia säädöksiä, määräyksiä. Tässä on tehty hyvin paljon hyvää työtä. Tämä lakiesitys ja tämä kokonaisuus on erinomaisen hyvä esimerkki siitä, siis ulkomaalaislain muuttaminen, yhdenkin ja muutamien pienen kohdan osalta. Nyt ei tarvita tulevaisuudessa sukulaissiteiden selvittämiseksi dna-näytteen ottotilanteessa enää terveydenhuollon henkilöstöä läsnä, vaan siinä riittää se, että on asianmukainen virkamies paikan päällä, ja se keventää niin, että terveydenhuollon henkilöt taas voivat paneutua siihen työhön, mihinkä heidät on koulutettu ja tarvitaan. Tämä on pieni asia kokonaisuudessaan, mutta hyvä esimerkki siitä, että tällä lailla hallintoa pitää viedä eteenpäin.

Voin yhtyä täysin tuohon näkökulmaan, mitä edustaja Heinäluoma tuossa sanoi, että hallintoa muutoinkin pitää pyrkiä viemään siihen suuntaan — olipa kysymys nyt sitten maahanmuuttokysymyksistä tai mistä tahansa muistakin asioista — että päätöksiin saadaan nopeutta. Tämän päivän digitaalisessa maailmassa aamupäivän kysely monesta tuntuu jo iltapäivällä vanhalta, eli tarvitaan nopeita ratkaisuja, puhumattakaan, jos kuukausitolkulla, jopa vuositolkulla odotetaan esimerkiksi maahanmuuttotilanteessa, turvapaikanhakutilanteessa. Se voi johtaa hyvinkin dramaattisiin tilanteisiin, joista valitettavasti myös löytyy myös esimerkkejä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2018 vp

Arvoisa puhemies! Yksi asia vielä, joka on aina ihmetyttänyt: kun Suomessa koulutetaan paljon myös ulkomaalaisia ihmisiä, niin heidän mahdollisuutensa jäädä Suomeen työskentelemään on tehty kyllä hyvin vaikeaksi. Tässäkin on kyllä byrokratian purkamisen paikkaa, koska on ihan järkevää, että silloin kun me koulutamme, niin silloin näille ammatillisille annamme myös mahdollisuuden työllistyä.

Puhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat, aikataulusyistä teemme sillä tavalla, että tarjoan mahdollisuutta näille henkilöille, jotka täällä ovat, Viitanen, Räsänen, Elo ja Heinäluoma, vastauspuheenvuoroon. Voi jättää silti puheenvuoropyynnönkin tuonne, mutta se siirtyy seuraaville päiville.

13.27 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin se ajatus, mikä täällä on tullut hyvin ilmi, että kaikissa vaiheissa tarvitaan nopeampia käsittelyjä, on äärimmäisen tärkeä ja kriittinen. Halusin myös omassa puheenvuorossani korostaa tätä, että oli tärkeää ja merkittävää, että tarkastusvaliokunta, jossa muuten edustaja Heinäluoma toimii puheenjohtajana, otti kannan, joka sitten myöhemmin tuli myös koko eduskunnan yksimieliseksi kannaksi näistä asioista. Minusta siinä on hyvä pohja, ja on erittäin tärkeää, että tämänkaltaisissa kysymyksissä voimme yhteisellä rintamalla edetä, [Simon Elon välihuuto] koska tarvitaan isompaa remonttia ja tarvitaan vahvoja toimia.

Asiantuntijakuulemisessa, puhemies, tuli ilmi myös monia muita tarpeita, joita tulee kohentaa. Esimerkiksi itse pysähdyin kovasti miettimään sitä, kun tuli ilmi, että näistä vastaanottokeskuksista meillä ei ole olemassa tilastointia esimerkiksi siitä, kuinka paljon osallistutaan [Puhemies koputtaa] näihin kurssitus- ja koulutustoimintoihin. Minusta kaikki tällainen on itsestäänselvästi niitä asioita, joita pitää tulevaisuudessa parantaa.

13.28 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä, jota nyt käsittelemme, on todellakin kysymys kahdesta tavasta purkaa tarpeetonta säätelyä, ja on kyllä rehellisyyden nimissä todettava se, että ei näillä toimenpiteillä kovin suurta vaikutusta näihin käsittelyaikoihin ole, mutta jos pienikin vaikutus on, niin se on toki hyvä.

Todellakin tarkastusvaliokunta teki suuren urakan kolmen vuoden aikana ja käsitteli näitä kotouttamislainsäädännön uudistamisen tarpeita ja tuli siihen johtopäätökseen, että koko kotouttamislainsäädäntö tarvitsee uudistuksen. Ei riitä pelkästään, että sitä sieltä täältä paikkaillaan. Samassa yhteydessä kyllä nämä käsittelyajat, jotka ovat monella tavoin hankalia, myös tämän perheen yhdistämisen näkökulmasta [Puhemies koputtaa] tulisi huomioida.

13.29 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän viitaten, mitä edustaja Räsänen sanoi käsittelyajoista, niin viisumihakemuksen osalta oleellista on tässä esityksessä nimenomaan se, että oikaisuvaatimuksesta peritään jatkossa asian vireilepanon yhteydessä maksu ja tämän maksun pitää olla suoritettuna 30 päivän kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekee. Eli tällä halutaan juuri ennaltaehkäistä ilmeisen perusteettomia oikaisuvaatimuksia. Toisaalta, jos päädytään siinä oikaisuvaatimuksessa myönteiseen tulokseen eli oikaisu tehdään, silloin tämä maksu palautetaan. Eli sinänsä oikeudenmukainen toimenpide kaikin tavoin.

Edustaja Heinäluoma otti aiheellisesti esiin myös kotouttamisen noin yleisesti. Siniset ovat maahanmuutto- ja kotouttamisohjelmassaan esittäneet uusille kansalaisille tällaista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 152/2018 vp

uskollisuuden valaa, joka on monessa maassa käytössä, isoista maissa esimerkiksi Yhdysvalloissa, Kanadassa, Britanniassa, Saksassa, Brasiliassa. Eli Suomen valtiolle ja perustuslaille osoitettaisiin tällainen uskollisuuden vala. Tämä lisäisi kansalaisuuden henkistä painoarvoa, merkitystä ja samalla yhä paremmin erilaisten testien kautta osoittaisi sitä, että henkilö on todistetusti kotoutunut suomalaisiin arvoihin ja kulttuuriin. [Puhemies koputtaa]

Tällaisia esityksiä tarvitaan lisää, mitä nyt tosiaan valiokuntakin mietinnössään esitti.

13.30 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla jälleen tänään se henki — vaikkakin vähän vähälukuiselta eduskunnalta mutta kuitenkin — että ajattelu on hyvin yksituumainen, että meidän pitää tehdä muutoksia tässä maahanmuuttopolitiikassa, kotouttamisessa ja meidän pitää tehdä ne muutokset sellaisella tavalla, että ne toimivat, niin kuin täällä olemme voineet kuulla, voi sanoa, kaikkien hyväksi. Se, että näiden käsittelyjen päällä ei istuta vuositolkulla vaan ne saadaan nopeasti ratkaistua, on ehdottomasti kaikkien etu. Jos tätä voidaan tällä tavalla asiallisella ja kiihkottomalla tavalla viedä eteenpäin, niin uskon, että Suomen kansa kiittää eduskuntaa ja kansanedustajia ja puolueitakin, että voidaan reagoida havaittuihin ongelmiin ja viedä yhdessä ratkaisuja eteenpäin.

Tämä nopeuttaminen on kuitenkin siksi tärkeä asia koko tässä ketjussa, että toivoisin, että eduskunta saisi kyllä [Puhemies koputtaa] tuon selonteon yhteydessä myös sitten selvityksen, joka ensi vaalikauden alussa pitäisi antaa, siitä, miten nämä määräajat ovat kehittyneet lähimmän vuoden kahden aikana.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 217/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.